

ՏԵՐ ԵՒ ՏՈՐԵՆ

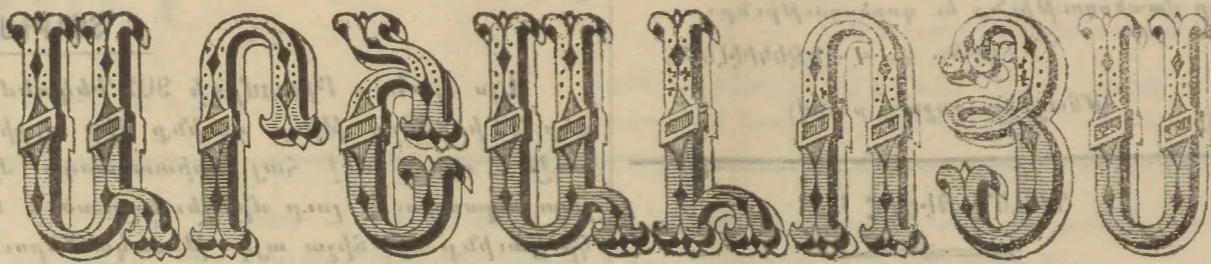
Ե. ԲՈՐՈՍՅԱՆ

Երևանի կամ որ եւ է գրութիւն պետք է ուղղել առ Տօրքարութիւն ԱՐՄԵՆԱՅԻ Լրագրի ԳԱԿՐԵ (Եգիպտոս)

Adresse:

E. BROSSIAN Direct propr. du journal Arménien ARCHAËOLOGUES LE CAIRE (EGYPTE)

Les annonces sont reçues à des prix très modérés.

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՉՈՐԵՔԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ ՕՐԵՐԸ

Les annonces sont reçues à des prix très modérés.

ԲԱԺԱՆՈՐԳԱԿՐԵԹԻՆ

Երկրորդ շաբաթ... 60 Գրքեր... 50 Գրքեր... 20 Գրքեր... 12

ԲԱԺԱՆՈՐԳԱԿՐԵԹԻՆ ԿԱՆՈՒԿ Եւ թղթատարի ծախքը Խոնարարութեան վրայ է:

Խոնարարութեան ուղղութեամբ գրութիւնք եւ չեն տրուիր:

ԱԶԳԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՔ Կանխիկ վճարելի են:

Ա. ՄԻՆՈՒԱԿ ԱԿՅՈՒՆ Բարեկամները եւ անմոռելի պայծառները...

ՆՈՐ ՓՈՒՓՈՒՍԹԻՒՆՆԵՐ Եւ ինչ որ ըլլայ նախընտրութեամբ այս վիթխարի ու հոգեւոր ընկերութեան պիտի տայ անուշտ:

ՑԱԻԵՐԳԲ ՀԱՅՐԵՆԵԱՑ Գնել փափաքողը կրնան գիտել թերթիս Խճագրութեան:

ՍԱՐՏԻՐՈՍՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ Մի շուարիք գիտեմ որ այս վերնագիրը բոլոր Սարտիրոսներն ալ սուրի պիտի հանեն...

ԳԵՕ (Ժողովուրդ-Յիւրիս Խճագիր) Գնցող յօդուածներու տողանցումը մէջ վերջերս հանգիստեցաւ առաջնորդողի մը որ կը խօսի Հայաստանի և Մակեդոնիոյ մէջ տեղի ունեցած վայրագութեանց վրայ և ազդեցիկ ու սարսուղ նախադասութիւններով կը ձայնակցի ա՛յն մեծ միջինկի սորոշմանը, որ վերջերս Բարեկի մէջ տեղի ունեցաւ ինչպատ զրկուած ու տանջուող ժողովրդոց:

Յօդուածագիրը Հասարակ մէջ հետագիւրէն որը ֆրանսական վիթխարի միջինկին կը ծանօթացնէր մեզ ներքնուերով, անոր մէջ համառօտութիւնը քանի մը տողերու մէջ անփոփոխ վերել կ'ըսէ:

Առանց խորութեան կուսակցական ըմբռնումներու և դատանքի տարհանող մանց, ամենէն աւելի պատկառելի անձնաւորութիւններ իրարու քով կը հաւաքուին, նշաւակելու համար «Թուրքիոյ ոճիրները» եւ ոչ մի նորաւար զիս ա՛յսչափ խորագիտ պիտի յուզէր:

Ես անոնցմէ չեմ, կ'ըսէ ժեօ, որոց գուժը կը շարժի լրագրաց ընթերցումով, կամ պայքարակուճներու ունկնդրութեամբ: Ես անոնցմէ չեմ, որոց կարծիքը կը կալուի յաճախ ազաւակալ դիպուածական պատահարներու վրայ: Ես անոնցմէ չեմ, որոց անցողական ցասումը կը բխանայ օրերու ընթացքին մէջ: Գործիս բերումները՝ զիս երեք երկար ամիսներ ակնատես քրտն են Հայաստանի տըռամին և զարհուրելի միջաւանը չ'պիտի դադարի իրէք զիս խռովելէ:

Եւրոպայի ինչպէս կըցաւ ամբողջ եօթը տարիներ անոնք հանգիստեցող ըլլալ ժողովրդեան մը մարտիրոսացման, և ինչպէս կըցաւ թողու որ Փոքր Ասիոյ վայրագութիւնները կրկնուին Մակեդոնիոյ մէջ ալ: Սա ա՛յնչափ մեծ ոճիր մ'է որուն հաւատարմ անկարելի է, և ա՛յնչափ մեծ վիշտ մը որ մարտիրոսներ ըմբռնուէն գերազանց պէտք վեր է:

Ո՛ր քաղաքակրթուած հոգին, եթէ նոյն իսկ առաւելներով ալ սնած ըլլայ այն, կրնայ հաւատալ թէ Եւրոպայի մէջ գոյութիւն ունի Տերութիւն մը, ուր համարձակօրէն և անպատիժ գողութիւնը, սպանութիւնը, բռնաբարութիւնը և հրդեհումը ի գործ դրուելու թոյլտուութիւն կը լինի, ուր տանեակ հաղարներով ծերեր, կիներ, մանուկներ դահիճներու խաղալիք կը լինին: արիւնալի բարբարոսութիւն՝ որ մարդկութեան վերջուրէլ կուտայ թիմուրէնկի և Սէլէմի արհաւիրաց օրերու սուկումները:

Ո՛ր զարգացած հոգին պիտի հաւատայ թէ՛ Ազգերու իմաստութիւնը կրնայ ինք իրեն թոյլ տալ ներողամիտ գտնուելու համար պատգառուած այս զարհուրանքներուն, և բարոյական մեղաքանութեամբ մը չ'տապահովելու համար ժողովրդոց անդորրութիւնը ու 300,000 զբոսադաշտներու բովանդակագիտ խողխողումը: Բարաքագէտները և կառավարու-

թեան պետերը մանուանգ՝ համարձակեցան պաշտպանել այս նորանշան արիւնահեղութիւնը: Նախարարներ՝ զայն վարդապետութեան շարքին մէջ դասեցին ու մէկ քանի յաւակնութիւններ հանեցին անկէ: Անտառուի կոտորածներուն անգիտակ ձեւաւոր արեւմտեան քաղաքականութեան զէնթիւր եղաւ և դեպքանտանց դիւանատան պետերը՝ վայելագոյն շարժումով մը այս բոլոր սարսուղներու ատեն իրենց ձեռքերը լուացին, չ'տանելով որ իրենց մատերը կը մարծին արիւնի և մօթի մէջ:

Եւ հո՛ւ, վարք՝ սե ծովին եղբրքները, Գրգըլ - Բրմաքի գաղտնուած մէջ, Սասունի լեռներուն վրայ, փողոտիլը՝ վատահանպատիժ մնալուն, իր շարաշուք գիրք կը շարունակէ:

Շատ չ'անցած, Ասիան անոր համար այլ ևս անբաւական եղաւ, և իր աչքերը գարձոց գէպի եւրոպա: Անտառուի հպատակը նուազելու սկսած էր անոնցմէ քիչ ժամանակի մէջ: Ենչպիս կոտորուած էին... Մակեդոնիան տեղեկարակիւն աչքին թարթափումներուն համար գերագոյն վերապահումներ կ'ընծայէր և աւերածը սկսաւ:

Ժողովրդոց ազատութիւնը միայն նահատակներու արեւոյ գնով ձեւը կը բերուի և մահը կեանք կը ծնի: Վշտակոծ ազգակները սուրացին անցան լեռներու կրկններէն, և Եւրոպայի ուշադրութիւնը գրաւեցին: անոնք որ ականատեսներ եղան, վարանեցան իրենց տեսածները աչքսուրհի հոգակելու: Գրեցին, բեմերու վրայ ցուցադրեցին, տպագրեցին մէջ լեռին: Ի գո՛ւր արժանաւոր պատուիրակի մը արժանաւոր ներկայացուցիչները սուտերը իրարու վրայ լատակեցան: ամէն ոք գաղբեցաւ դահիճին արանեակներուն հաւատ ընծայելու և համարատուութեան ժամը հնչեց:

Մակեդոնիոյ մասին ալ այս ուղղութեամբ յառաջ տանելով Պ. ժեօ իր տեսութիւնները, ձայնակից կ'անուէ Եգիպտոսի իր մէկ կարեւոր պաշտօնակցին Պ. Գանիվէի ասիլէ առաջ Ռեժօմի մէջ յայտնուած ծիւղերը, որ ահաւատիկ:

Թուրքիոյ վեհապետը աչքսուրհի պատմութեանց մէջ գեղեցիկ էլ մը պիտի կարենայ բանալ, եթէ հասկնայ որ իր տեսութեան կանգուն մնալուն ապահովութիւնը կը կայանայ իր ստորագրած դաշնագիրերը յարգելուն մէջ:

Այս դաշնագրութեանց իւրաքանչիւրը իր ահբուցիւնը կը պահպանէր ժամուած մը, և անհաւատալի կուրսութեամբ մը գէպի ապագայ բաժանում կը յաւանայ տակալին:

Նմանօրինակ քաղաքականութիւն մը թուրքիոյ շահերուն հակառակ է: հակառակ է նաև իսլամական կրօնքին: ցաւալի է հաստատել որ այդ կրօնքին հետեւողները ա՛յնչափ քիչ կարևորութիւն կընծայեն անոր գեղեցիկ պատուէրներուն: Այս առաջին անգամը չէ որ թուրք կառավարութեան վարչախի մեքենային յուսակութեամբ մտաւոր մասերը յայտնաբերուին և քաղաքական կը բերուին բառերու յարաբերութեան սինակները: սակայն մեր յարգելի պաշտօնակցին ուղղութեամբ ձայնակցութիւնը Բարեկեան մեծ մի-

թինկին, ու ականատեսի խանդաղատան քրդէպի հայերս, անկատարի ու չահակա՛նութեան զուրկ ապագայ մը չէ: Թող Սուլթանը և իր արքաները իրենց արիւնոտ ձեռքերը հրճուանք չ'ընեն: Արեւի անմեղ արեւան բողբը հասած է արդարութեան աթուղի ուղբը, ու շատ չ'անցած՝ այն մարդախոյոջ ձեռքերը, որ արիւնէ լծակներ կազմեցին, անոնց մէջ պիտի խորասուզին ու անհետանան անէ՛քներու սարսուղեր տարախին տակ: Այս պէտք է ըլլայ արդարութեան անոնք անդառնալի վերել:

ԱՐԳՈՍ

ՏՕՐԹ Ա Յ ՔԵՐԵՍԵՆԵԱՆ Գատիւ ունի ծանուցանել արդոյ հասարակութեան թէ՛ իր գլխիկը փոխադրած է Տահէրէն ի Շարա Ապա-է-Ալիզ, Եգիպտական թատրոնի կարգը, առաջին փողոցի անկիւնի տունը: Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2էն 4: Մասնաւոր խնամք տալոյց և լղային հիւանդութեանց 333

ԳԻՏԱԿԱՆ ԷՋՆԻ Մի քանի կարեւոր կէտեր հիւսիսի դարձանակ մէջ: Մասին վիճակներու խաղաղութիւնը՝ այլ և այլ հիւսիսներէն մեջ: Մարմնոյ մաշումն և հեռանումն: Զեմբուր և նեֆրոնոց ցուրտ և մաշումիկ ըզբարս քուն պատճառը: Մարմնամաշութիւն: Զեմբուրի կամ կրկի:

Սովորական պարագայերու ներքեւ՝ կը գըտնուին մարմնոյ կազմութեան, արան, ուղղիկ շղախի գրութեան, հիստաւոց, և ուրիշ մասերու մէջ տեսակ մը փայտը որ յամբար թթուածնու բնութիւն ունի: Այս փոփոխ տարրին պաշտօնը կրկնապատիկ է: նախ՝ ապահովել մարմնոյ հիստաւոց թթուածնը՝ շնորհիւ իր աւելի յանդուրձանը՝ թթուածնի համար՝ քան թէ է գոյացուցիչ: Երկրորդ՝ մասակարարել կենսական գորութիւնը՝ շղախի զբոսութեան: Այս փոփոխ տարրը շարունակաբար կը թթուանի ու և է ֆիզիքական և մտաւորական աշխատութեան ազդեցութեան տակ: Եթէ անիկա չ'զարմուտի թթուածնի հուսակութեամբ մարմնոյ հիստաւոց մէջ հետեւանքըն է անոնց զրկուիլը սովորական թթուածնից, և հետեւաբար շղախի գորութեան թեւաւորումը, մասնոյ գործարանաց բոլոր գործողութեանց թուլանալը, և մարդութեան և ի նոյն փոխարկութեան գործերուն խանդարումն:

Թոքախտով տառապող մը չունի բուսականաչափ փոփոխ տարր իւր հիստաւոց մէջ: հետեւաբար անոր թոքերուն ըլլիները, ինչպէս նաև անոր մարմնոյ ուրիշ մասերը, մասամբ մը կորանցուցած են իրենց թթուածնի ձեռնարկը:

Պալարը (tubercle) որ կը գտնուի թոքախտաւորի մը թոքերուն մէջ՝ բոսութեան գոյութիւն մըն է որ անբաւական կերպով թթուածնուածնէ, տեղաբուած է թոքերու մէջ իրեն բրէսթիթիսի բուսականաչափ թթուածնի չկարենալ ձեռնարկ համար: Այս արտաձեւ գոյացութիւնը թոքերու մէջ գտնուելուն յետոյ՝ պալարային պատիւնները՝ որք կը գտնուին ամէն տեղ միջնորդութեան միջնորդութեան թոքերու՝ ամէն մէկ շնչառութեան միջնորդութեան կը գտնուին յարմար նիւթ մը այդ արտաձեւ գո-

յուրեան մէջ, եւ այսպիսեալ կ'աճին եւ կը բազմանան աւելի կենդանութեամբ...

Հիւժայտի դարձանումն սանթրոնի մեծութեամբ, շատ յաջող եղած է, եւ բժիշկները միասնաբար...

Հանգիստը հիւանդատան թեան կարևոր միջոցներէն մինն ճանչցուած է, եւ անոր կարևոր գործընկեր թիւնը Veir-Mitchell...

Մտային վիճակները շատ անգամ կը խաղան կարևոր դերեր կարգ մը հիւանդութեանց արտադրութեան մէջ...

Կերելի թէ՛ հոս շարժարտութիւնը ձեռք ձգած է ճշմարտութիւն մը զոր կանոնաւոր բժշկի մը կը թիրախոյ գնահատել ըստ արժանւոյն...

Աւելորդ է ըսել թէ՛ ներշնչել հիւանդը մեծ վստահութեամբ, զորացնել եւ բարձրացնել անոր երեւակայութիւնը...

Արարողութիւնը, թողչութիւնը, հրմայակներ, եւլն. որք յարգուած, եւ յաճախ գործածուած են օգտակարութեամբ...

Բոլորովին անսեղեակ՝ ինչպէս որ ենք, եւ կարելի է միշտ պիտի մնանք, մտաց բնութեան մասին՝ տկարութեամբ խորտակելով...

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Վ Ա Ն

Գարձակ եւ միշտ յառաջիմոդ բարեբընտրման մէջ, որոյ մի մասը միայն կը կազմեն մեր բոլոր մտածողութիւնը...

ՏՕԳԹ. Ս. Վ. ԵԶԵԿԻԷԼԵԱՆ

(Մեծագոյն յարող քուսով)

ԻՐԱՄԻ ՊԵՏԻՐ ԿԱՅ

Մեր չ'վճարող բաժանորդներէն կը խնդրենք որ իրենց պարտքը փութացնեն եւ առանձին նամակներ գրելու չ'ստիպեն մեզ:

Ս.Զ.Գ.Ս.ՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՆ

ԲԱՐՅՈՂ ԲԱԵԱ

Աղէքսանդրիայէն մեզի կը տեղեկացնեն թէ՛ Ն. Վեմուտիւն Բարթոլ Քայա՝ նկատելով որ տեղւոյն Աղքատստիւնում...

Ինչպէս ամէն պարագանքում մէջ, այս առթիւ եւ Ն. Վեմուտիւն իր առատաձեռնութեան մէկ օրինակելի ապացոյցը կուտայ...

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ

Անցեալ 1902 տարւոյ Հոկտ. 5էն մինչեւ Իեկտեմբեր 5, երկամսեայ պայմանաժամը սահմանուած անցաւ...

նունին վայելուչ հսկայ քայլեր առնելու վրայ է:

ՏԱՆՔԻՍՏ

Այս պահուս Բիրաւիսի 902 Իեկտեմբեր 22 ի 908րդ թիւը ունիք մեր աչքին առջեւ...

Հայ երիտասարդը Պ. Վահան Սագաեանն է, որ ժամանակէ մը ի վեր Բարեղ և Պէլճիքայի մայրաքաղաքին մէջ, իր ատանաբարութեան արհեստը կատարելագործելէ յետոյ...

Ինչպէս յայտնի է ո՛ր է բժիշկ, գայեակ, վերաբոյժ և աստանաբոյժ առանց անընդհատ կատարութեանն արտօնուելու, իրենց մասնագիտութիւնը չեն կրնար ի գործ դնել...

Տիրա Վ. Սաքայեան այդ յաջողակ քայլն ալ կատնէ, և Բիրաւիս կը ծանուցանէ մեզ հետեւեալ կերպով, որ նոյնութեամբ կարտատպինք:

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՊԱՇՏԱՄՈՒՆԷՔ

«Առողջապահական Վարչութեան ընդհանուր Տնօրէնին առաջարկին վրայ, ներքին գործոց նախարարութիւնը արտօնեց Պ. Պ. Ալեքսան Կոսով, ձիաբաժնու Արթուր, Մինա Մարտիքի բժիշկութեան, Պ. Վահան Սաքայեան ատանաբարութեան, Տիգրան Գալիօրի Գուրաբանցի մանկաբարձութեան արհեստը Եգիպտոսի մէջ ի գործ դնելու»:

Բ. ԽՏԻՎԸ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿԱՆԻՒՄԻՆ ՄԷՉ

Անցեալ կիրակի կէս օրէ առաջ ժամը 10ին, Ն. Բ. Խտիվը Երկրագործական ցուցահանդէսը այցելելու բարեհաճեցաւ:

Լա Պարս Էմիրախիկն այս առթիւ հետեւեալ տողերը նուիրած է իր անցեալ երկրագործի օրուան թուոյն մէջ:

«Այս այցելութիւնը ցուցադրներուն ամենամեծ հաճոյք պատճառեց, որովհետեւ ամեն անձը որ կը շահագրգռուին ճարտարարութեան արհեստը, գիտեն որ ասոնք անխտափելի միջոցներ են ներդրելու հովտին բնակիչները յառաջիմութեան շահին մէջ դնելու և բարեկեցիկ ընելու համար»:

Եւ Բարձրութիւնը՝ ցուցահանդէսի

բոլոր բաժանումներն ալ յատուկ յատուկ այցելելէ յետոյ, Սինկլըրի վրանսարահին մէջ երկար առնել մնաց և մասնաւորապէս քննեց զանազան կարի մեքենաներն ինչպէս նաև ձեռագործներն և անընթացործները, որոց մասին արդէն խօսած ենք:

«Սինկլըր Ընկերութեան Պ. Երկայացուցիչը, այս գեղեցիկ առիթէն օգտուելով, գործնականապէս ցոյց տուաւ թէ՛ այս կարևոր հաստատութիւնը ի՞նչ յառաջիմութիւններ ըրած է կարի մեքենաներու ալլալան տեսակները պատրաստելու մէջ...

«Ն. Բարձրութիւնը իր սրտազին գործնականութիւնը արտայայտեց, երկարելով իր այցելութեան ժամանակամիջոցը երեք քառորդ ժամի չափ: Իւրաքանչիւր մեքենայի վրայ նորաբարձրացումներն անընդհատ արտադրութիւններու մասնակցութեամբ, որ էր անոնք տարածուած տեսել երկրին գործաւորական դասուն մէջ, և ուղեց գիտնալ թէ՛ արդէն ժողովուրդը անոնց արժէքը գիտէ՞ գընահատել»:

«Ընկերութեան ներկայացուցիչը կրցաւ ապահովել Ն. Բարձրութիւնը թէ՛ Երկայտուի ժողովուրդը, չափազանց աշխատասէր և մտացի, կ'սկսէ չափաւոր առնել այն ամէն արդիւնքները որ կրնայ ձեռք բերել այս մեքենաները գործածելով, և ասոր ապացոյցն է անոնց պաշտուածին օրրասօրէ անճիւր»:

«Այս փառաբանական ուղարկութիւնը որ նորին Բարձրութիւնը ընծայեց կարի մեքենաներու բաժնին, ստուգիչ նկատելի է, և հաճոյքով կը տեղեկանանք թէ՛ քննիչ յանձնարարները իր կողմէ, վարձատրած է Սինկլըր Ընկերութիւնը՝ իր ցուցահանդէսին Առաջին մրցանակովը»:

Պ. ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԹԻԱՊԱՐՏԸ

Սոյն հետաքրքրատիւ իրավէպի առաջին մասը, որ 162 էջերէ կը բաղկանայ, վառարար Իրաւունք լրացրի տարածանէն հարստապետի մէջ և կը վաճառուի հոս, ի Գահիրէ, Տիրա Կ. Երկրկայեանի քով ի Շարա Ապո-իւլ ալիք»:

Ինչ ատենէն Երկրորդ մասը ևս հըրապարակ պիտի ելլէ:

— Անպէս խառնեցի Վանի գործերը, որ մինչև հարիւր տարի պիտի շարունակուի: »

Այս խօսքերը լսող երկրագործի բարեկամներն անգամ զգուշեցին նրանից. որովհետեւ ճշտութեամբ պատմել էր նոցա թէ՛ ինչպէ՛ս իշխաններն կրուցեցուցել էր:

Սոյ գամանակից սկսեալ՝ ազգային միութեան գործը խիստ սանձամարկ ընտանիքներում սեղմուած մնաց: Բողոքի մեծամասնութիւնը կուսակցական անձուկ զարգացնելով լեցուած, անպէտք խնդիրներով էր զբաղվում: Ամեն ինչոյքներն, ամեն հարսանիքներն Պողոս-Ապողոսեան խնդիրն էր յուզվում: Պատահում էր երբեմն, որ տաք վիճարանութեան վերջը հայտնայքներ և ձեռքեր էին սողի ունենում. ուրախութեամբ տրտմութեան էր փոխվում. մասնութիւններ, բռնաօրկութիւններ և արարանքներ յայտնուում էին միմեանց: Այս ու այն կուսակցութեան մարդիկները մերթ զօրանալով, կատարարական պատճանանքներ հասնում, միմեանցից վրէժ լուծել էին ջանում: Մտաբուստուն տարի շարունակուեց այս ջախջախիչ կուսակցութիւնները. ինչպէս Երեսնան ինքն էլ գուշակել էր, սոսանց խղճահարուելու:

ԳՆՈՒՆ Գ.

Գոճարչներին հնազանէ յաջորդեցին հետեւեալ արտոգոտար Հայ մեծամեծները. Չորպաճի եւ Մանի բաշի, որովհետեւ մինչև այս

օրերում թիւրք մեծամեծներ, նոյն իսկ հայերի աներում ծառայութիւն արող իսլամ նոր մեղէն էին համարում հայերին այս անունը տալ, ուրովհետեւ այս բարձր տիրոջը միայն թիւրքերն վերապահուած էր: Բաւական տարիներ անցնելուց վերջ, պարսն, աղա, պիք և այլա երկնքի արտոններն էլ արժանի եղան հայ մեծամեծները՝ շնորհիւ քաղաքի օրէնսդրութեան և մասնաւոր եւրոպացիների վաստակակալի հնուութիւնների պեղումներով Վան քաղաքը ոտք դնելուն:

Մտնից իբր յիտուն տարի առաջ Կ. Պոլսից մի տարիք անոճ հարուստ վաճառական Վան հասաւ. որին Գէորդ աղա էին անուանում միայն հայ շրջանում, որն հազած ունէր թանկագին սամուր մուշտակ, որ հասնում էր մինչև ոտքի ամանների կրունկը, քիչ մնացած զետնին հասնելու. զլիւրի գրել էր մի ալ ֆիւտուրը փաթաթած խորտանի գնով և պատուական շալը, որի ծանրութեամբ երկր թըրքական օխալ էր կշիռում, մէջքի շախտ շալի մէջը իրել էր մի իւրաքանչիւր փորձող ժամացոյց, արծաթեայ անագին շղթայով, Մէկ խօսքով Գէորդ աղան աւելի փառատուր հազարամեծով էր երկրում Վանայ շուկաներում քան այն ժամանակի փոշան: Նա Պոլիս գնալուց առաջ մի անգամ պատուել էր, բայց նորա կենը մեռնելուց յետոյ՝ յայտնի մի գողութիւն մտացնելու համար Պոլիսն էր փախել. այն տեղն

էլ իւր հին արնետի շնորհիւ հարստացել ու Վան էր վերադարձել: Թէ ո՞վ էր այս նորաշայտ Գէորդ աղան, պատմում ինք մեր ընթերցողներին:

Գէորդ աղան մի քանի տարուան ընթացքում մեծամեծ կալուածներ իր գարձին, նա պակուեց վերստին իւր փոքր եղբոր Մարտիկի հետ միասին, որ թեթեւ ծախք ինչէր: Մարտիկը ութնից աւելի արու գաւակների տէր եղաւ, իսկ Գէորդ աղան մի քանի աղջկան և վերջ ի վերջոյ մի հիւանդոտ ու ցաւաքար արու գաւակի տէր եղաւ: Աղջիկներն ամուսնացրեց Գէորդ աղան մեծամեծ օժիտներ խոտանալով իւր հաւանած երիտասարդներին, որովհետեւ նոքա ամուսն էլ իւր նման զեղնագոյն տղեղ եւ հիւանդոտ էին, իսկ Արաթ անուն աղի երկար ապրելուն վրայ շատ յոյս չուներ, որի համար սիրում էր նա իւր փեսաներին և եղբոր որդիներին, որոնք կայստա եւ զեղեցիկ զէմք ունէին, ազատ ապրում մեծաբար հագովում էին:

Ծնա չ'անցած, Գէորդ աղան մեծ համբաւ հանեց Վանում իւր ճարպիկ վաճառականութեամբ. Վան հասնող փառանքի ճանապարհու ծախան եւ մի տարուան ապրուստի զբաղմունքն ինքն էր վճարում, որի պատճառով էլ մինչև Բէք լինելու աստիճանին բարձրացաւ: Գէորդ Բէքը որքան մեծացաւ, նոյնքան աւելի խոշորացեց զլիւր շախտի փաթեղը, որ Բողոքի մէջն էլ խոշոր երեւէր:

(Շարունակելի) ԱՎԱՆԱԿՆՈՒՇ

ԳՈՂԱՔԱՇԻՆԵՐԸ

(Շարունակելիս նախորդ քուսով)

Նիդեհեան իւր բանասիրութեան զերը կատարելապէս խաղացել էր. միտում էր գործադրութեան խնդիրը, որը շատ հեռու չէր:

Բողոքուրդը խոտովեալ ծովի նման ծփում էր: Առաջնորդ պէտք էր ընտրել. ունայք Երեսնանին էին ուզում, ունայք էլ հանդուցեալ առաջնորդի փոխանորդ Պողոս Վարդապետին: Այս իսկ պատճառով Պողոսեան — Ապողոսեան (՝) կուսակցութիւնների հանրածանօթ պայքարն սկսուեց: Երեսնանի խոտովարութիւնը շուտով երեսուն ելաւ, որին մի կերպ հնուացրին Վանից: Բայց նա իւր մտերիմներին այսպէս յայտնեց. երբ նրան ճանապարհ էին դնում:

(*) Ժամանակագրական մշտնջենք. սեպտեմբեր և օկտոբերի ամուսնների խլուրդները չենք պահպանել շատ սեղմում: մեզ վերապահումս յարգելի պատճառներով:

Յ. ՓԷՄՊԵՃԵԱՆԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Գ. Ա. Հ. Ի. Բ. Ե. (ԵԳԻՊՏՈՍ)

Մ Ե Ծ Գ Ո Ր Ծ Ա Ր Ա Ն

ԱՐԵՎԼՈՅՍԻ ԵՒ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՆԵՒ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՍՈՒՍԱՐԷՆԻՐՈՒ ԳՆԱԿԱՅԻՆ ԱՊԱՏԱՍՏՐԱՄԱԾ ԱՆՆԱԿՆԵՆ ԱՍԻՍԿԱՆԻ ԵՒ ԵՂԻՍՏՆԻՐՈՒ

ԳՈՐԾԱՐՁՆ ԵՒ ԳԼԽԱԿՈՐ ՄԾԵՐԱՆՈՅ Զեռագրական Հասցի. — ՓԷՄՊԵՃԵԱՆԻ, Բեկիֆոն Թիւ 689.

ՀԻՆ ԶԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԴԻՄՍՈՑ Նամակառուի Թիւ 129

ՆԱՄՍԿԱՏՈՒՓ

Ասիոյ Տ. Մ. — Օմուրեանէն 18 փետր. թուականաւ ուղղած նամակը ըստացանք. շնորհակալիք Մանտա-Բոսթին համար գանձելով զայն Ձեր հաշտոյն անցուցինք. բան մը չէք պարտիր մինչև ներկայ տարւոյ Յուլիան վերջը:

Աւելորդութեանդ համար յաղպարեցինք. ներկայ երկուողը իբր նամակ է ընկալազիր միանգամայն ընդունեցէք:

Աստուծոյ Պ. Աւետիս Գլխահան. — Ձեր refusé ըրած թերթը ստացանք. բան մը որ կ'ապացուցանէ թէ լրագիրը վերադարձնելու եղանակին ծանօթ էք. սակայն Աւելորդ Տիար. քանի որ գիտէք թէ սեղ թերթը այդ ձևով կը մերժեն, ինչո՞ւ այդ մեջը 290 թիւը ստացած ատեննիդ ի դորձ չ'ըրէք. Եթէ այն ատեն պատճառ մը չունէիք, ուրեմն հաշտեցիք թէ անպատեհութիւն մը չկայ ինչպիսիքիք բաժանորդ մը նկատելու համար. Եթէ բաժանորդագրուեցաք ուրեմն վեց ամիսէ աւելի թերթը ստանալէ յետոյ, Ձեր պարտուց փոխան refusé բառով մը փոխարինելը պէտք չէր որ ներքեք դուք ձեզի:

Արդարև մեր պարզիք չենք ըլլար որ դուք չ'մերժէք Ձեր թերթը, այդ Ձեր գիտնալու բանն է. սակայն իրաւունք ունեցիք սպասելու որ մերժուած թերթին կցեցէիք Մանտա-Բոսթ մը 350 Միլլիմի պարունակութեամբ, գէթ վեցամսէի համար և այն ազնուութիւնը ընկելով մեզի միջինն մը չ'ստացուած չէիք ըլլար. միայն նախ Ձեր պարտաճանաչութիւնը կ'ապացուցանէիք. երկրորդ Հայ Մամուլին փաստը միջակարձի ապացուցութիւնը թողած չէիք ըլլար, որ յետոյ հետեւեալ հաշտոյն պատրիկն դիմացը գումարք հաստատեցանք մը կը գրէինք երկու հաշտեցիք գծերով:

Ձեր տարեկան հասցէին սպազրութեանը համար 192. 02 6 Բոսթի ծախք 10 Թղթի գին 15 Փոխադրութեանը և մամուլի ծախք 25

Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Բ Ե Ր

Պետն 16 Փետր. — Ապիսիսի Անդիւ-յացոցի Զուրիցեանի նպասակ Պ. Երկնէ ստացուած հեռագիր մը կ'ապահովէ թէ երկու մի տեղեկագրական ձգտում կայ ըրանաւորի եւ Հասցէիցիսանի մէջ:

Հաստատուած գրայցներուն նախընտրելի կ'արեւելոյն պիտի ըլլայ, հաւասարապէս անսոց. եւ յետի սոյն ձգտում մը ենթարդի կոչուայ:

Լոնտոն 16 Փետր. — Սթանդարտ Կ. Պոյնթ կը տեղեկանայ թէ Բ. Պոլոք որոշած է գումար մը առ իր հասկնոյ պահանջմանը, եւ արտօնած է թոշոյնի պարտքը Ասեկի պահանջները:

Սոփիա 16 Փետր. — Ձեր նախադրած Մակեդոնացի պարագույնները Պոլսի մէջ արեւելեան կողմը յիշուած են, ուր արգելի սակ պիտի մնան:

100,000 հոգիէ բաղկացեալ անագին միջին մը գումարած է շեշու համար այն ձևերը որոնք կը պարտաւեճ կտան. վարտեան արտօնները եւ Մակեդոնական ընկերութեանը վերակազմութիւնը պահանջելու համար:

Կ. Պոլսու 16 Փետր. — Կը կ'արժուի թէ Մակեդոնացի մէջ երեցած խոսակցութիւններուն հետեւեալ Պոլսի կտակարարութեան ձեռք արած միջոցներն անբարեկամ պիտի ըլլան զարեան համար, զի սակայն Սոփիայի կեդրոնական գովաբանական յեղափոխականներու կազմակերպութիւնը մը գոյութիւն ունի:

Վիեննա 17 Փետր. — Եթէ Բ. Պոլոք արժանապէս եւ ողորմեօք չ'գործարք Մակեդոնացի մէջ խոսակցութեան քարտէսները, Աւստրիա եւ Ռուսիա բարձրագոյն ժողով մը պիտի գումարեն:

Արեւմտ 18 Փետր. — Երեւոյնի խոսակցական ժողովը այսօր իր նախագահին ընտրութեան ձեռնարկեց եւ Պ. Ռայիս, Արեւմտի Տեղիականներուն երեսփոխանը ընտրեց:

Պոստաբեք 18 Փետր. — Խորհրդարանին մէջ տեղի ունեցած սուր վիճարկութեանց հետեւեալ, Լեւոն ինչ երեսփոխանը իր վրականները դիմեց Տեղեկարարի նախարարին. այս արարքը մեծ յուզում կը պատճառէ:

Ասեկ 18 Փետր. — Պոստեղիականագործը 23րդ գորագուկը մեկնեցաւ 9 յիւլիանոց երկու քննարկներով եւ կ'իտալի տը Թայպս պիտի հասնի:

Բարիկ 19 Փետր. — Ծրանաւ, Խաչիս, եւ Կերեանի կը քննարկեն Աւստրո-Ռուսական ձեռնարկը Մակեդոնական քարտէսագրական խորհրդին նկատմամբ:

Հիւնպէրի դասավանդող շարքը օրը պիտի արձակուի:

Բեքոս 19 Փետր. — Տեղեկարարի Լեւոն ինչի մեկնումը այսօր տեղի ունեցաւ. նախարար ձեռնարկ վերադարձուցաւ:

Բեքոս 19 Փետր. — Պ. Չեկոյիցի իր նախագահութեամբ Լեւոն ինչի մեկնումը եւ շատ մը անհաշտական Աւստրիականներուն հետ:

Բարիկ 20 Փետր. — Նախարարաց ժողովը այսօր տեղի ունեցաւ. Արեւմտի գործը նախարար Պ. Տեղիական Պ. Լախարի մէջ հեռագիր կարգաց, հաստատուեց թէ Մեկնելի կուսակցութեան յարաբերական կապերը շատ բարեկամական են:

Բարիկ 20 Փետր. — Պ. Տեղիական յարաբերակց խորհրդարանին մէջ թէ պիտի եղած հրահանգները տուած է Կ. Պոլսու Ծրարանական դեպարտմենտ, Մակեդոնական խորհրդի անկողնական կարգադրութեան համար խորհուրդ տուաւ:

Բարիկ 21 Փետր. — Այսօր Կարքալի-Հիւնպէրի դասավանդող արձակուեցաւ:

Այս վերջինները ազատ արձակուեցան եւ թողնուեցան ծախսուց վճարուած դասապարտեցաւ:

Կ. Պոլսու 21 Փետր. — Թուրքիոյ երկարուեցաւ Վարչութիւնները հրահանգ ստացան 25000 ռեւիսիներու փոխարկութիւնը յիշարկելու համար:

Կենտրոնի թէ սակ պիտի հետեւի Սեղանիկի պահեստի գորաց կանչուի:

Կ. Պոլսու 22 Փետր. — Երեկ Ռուսիոյ եւ Աւստրիոյ դեպարտմենտը մեծ Վեչիիկն Անդիւստրիոյ Մակեդոնական քարտէսագրութեան ծրագիրը եւ փոքրականի պատասխան մը պահանջեցին:

Կ. Պոլսու 23 Փետր. — Արեւմտի գործը նախարար Թեկոյիցի պաշտօնապէս գեղոյն Ռուսիոյ եւ Աւստրիոյ դեպարտմենտը Չիկոյիկն եւ Պ. Գալիսի թէ Սուրբանը կը կարգադրուի երկու պետութեանց կողմէ Մակեդոնացի համար անարարութեան քարտէսագրութեան գործարարութիւնը:

Տ Ե Ղ Ա Կ Ա Ն Լ Ո Ւ Բ Ե Ր

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Ն. Բ. Խոսկիլը երրորդ կարգի Օսմանեան պատուանշան շնորհած է Ազն. Գրիգոր

Էֆենտի եղբայրներ, որ քաղաքիս Ռուսահայաստաններու երկեղներէն է:

Գրիգոր Էֆենտի եղբայրներ համար բաւական չէ ըսել թէ միայն Ռուսահայաստաններու երեկոյններէն է. կը յայտարար թէ մենք քիչ ատենէն առիթը պիտի ունենանք պատմելու թէ նա իր ազգին ալ կարեւոր ծառայութիւնները ըրած է և զեռ արամաղիք ալ է ընկեր:

Մեր սրտագին շնորհատրութիւնները այս պատեհ առիթիւ:

ԵՐԿԻՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Խոսկիլական երկրագործական ընկերութիւնը որոշած է 9000 կարտ երկրագործներու 14000 ցանքի արդիւն հունիս ընթացիկին որ ըրած էր անցեալ տարի 5000 բաշխելով:

ԱՆՁՆԱՍՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ապագայի ընկերներէն և երկաթուղւոյ վարչութեան մէջ փոխ-համարառու, Իսահակ Աթիլի, անձնատպան եղած է Ա. Կիսի ֆիլիք խիւղով:

Անձնատպանը հազիւ 12 օրէ ի վեր ամուսնացած և 33 տարեկան է եղեր:

Մեզը պիտի ըսէր «կոյն մատ կայրի հեղինակը»:

ԱՐԶԻՌՈՒՔԱՆ

Աւստրիոյ Սալֆատոր Արձիգուքը վերադարձուած է, իր ներքին վրայ ըրած ճամբարգործութենէն և Շեքերի մը իջլէն անցած է:

ՋՈՒՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ամսոյ 20 ին կէս օրէ յետոյ տեղի ունեցած է Ղուրի ընկերութեան բաժանորդաց արտակարգ ընդհանուր ժողովը:

Այս ժողովին օրակարգներէն մին էր Ղուրիներ հաստատուել ինչպիսիք, որուն փորձը կատարուած է արդէն իմպայի մէջ, ուր 48 մէթր խոսութեամբ Ղուր մը բացուելով յոտակ և մարտը Ղուր կը մատակարարուի տեղւոյն բնակաց:

ԱՍՏՄԱՐՈՅԺ

ՏՕՔԵՕՐ ԳԸԼԸՃՃԵԱՆ

Շարս Վակիկի Պիրի Մանսօկիս

ղեկարարին ձիջոյ դիմաց

Պատիւ ունի յայտարարել իր Արգոյ յանձնարարաց թէ Դեկտեմբեր ամսոյ ըսկիզբէն իր Գլխիկի Մուսթիէն փոխարեւած է Էօզպէ բիւն Մանսօկիս դեղարարին ճիշտ դիմացը և ամէն օր կէս օրէ առաջ ժամը 9-12 ու կէս օրէ վերջ 3-5 պիտի ընդունուին ամէն անոնք որոնք կ'ուզեն իր խնամքը յանձնուիլ և ապահովուեն զո՞ն մնալու երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը ժամը 12-2 աղբառաց ձիւ ակոյ հանել:

Ս. ՈՒՋՈՒՆՊՈՂՈՍԵԱՆ

ՉԱՄԱԳՈՐԾ

Վակիկի Պիրի-Պիրի

«Տիրիխս» դեղարարին դիմաց

Կը վաճառէ նաև ժամացոյցի զանազան տեսակներէ գատ բուն Թավանայի (Tavanne's Watch) ժամացոյցներ սակի արժանի է և պողպատէ կախարչներով և տոլուս ըլլալը հաստատուած ու փորձուած է:

Կեզմերէն զգուշանալու համար դիմեցէք Տ. Ս. Ազնուպողոսեանին

338

ՀԻՆԻՍՏՐՈՒՄ ԳՈՐԾԱՐՁՆ ԵՒ ԳԼԽԱԿՈՐ ՄԾԵՐԱՆՈՅ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԿԱՐՆՈՐ ԵՒ ԱՌՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հիւնպէրը զարմանելու միջոցներուն վերայ գրգռի մը հրատարակած է ՏՔԹ. Կ. Ա. Կիսի մասնաւորապէս աստուծոյ սիրած է այդ ախարը:

Գրգռիք, որ «Հիւնպէրի արդի ամենայնող զարմանք» անունը կը կրէ, կը պարտաւեճ հիւնպէրի միջոցով վրայ ծանօթութիւններ, կը խօսի հիւնպէրի բաժանու արդի եղանակներուն վրայ, կը ցուցնէ նպատակագրութեան հիւնպէրի զերծ մնալու ամենակարեւոր միջոցները:

Արդեւ Պոլսոյ մէջ շատ ընդունելութիւն գտած է գրգռիքը եւ հոս ալ կը վաճառուի «Պոլսի թերթի» խոսքով «Նորակառոյց չէք զիմացի հայ ծխախոտին խոսքը» եւ «Արշալոյս» իր խորագրութեան քով:

ԲԱՑՈՒԱԾ Ի 1903 ՏԱՐԻՈՑ

ԲԱՏԱՆՈՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

ԲԱՆԱՍԵՐ

ԱՋԳԱՅԻՆ, ԳՈՒԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՐՄԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

Ա. «Բանասէր» կը հրատարակէ ազգային յատկաբնութեան վերաբերեալ խորագրական տեսութիւններ:

Բ. Բանասիրական յոգուածներ՝ ազգային պատմութեան եւ մատենագրութեան վերաբերեալ:

Գ. Օտարազգի նշանաւոր հանճարներու թարգմանութիւններ:

Դ. Հայ աշխարհագրական եւ ազգագրական յոգուածներ:

Ե. Նոր հրատարակուած գրքերու վրայ քննադատական տեղեկութիւններ:

Զ. Լեզուաբանական եւ ստուգարանական յոգուածներ:

Է. Ազգային լրագրութեան մէջ տեսնուած կարեւոր յոգուածներ վրայ զիտուութիւններ:

Ը. Գիտական նորութիւններ:

Բաժանորդագրին է՝ տարեկան 15 ֆր. - 6 ռուբլի - 3 առյալ:

Կը խորհրդէ խոնարհաբար մեր պատուական պաշտօնակիցներէն որ բարեհաճին իրենց թերթին մէջ հրատարակել մեր ներկայ ծանուցումը եւ փոխանակել թերթերը:

Մեր հասցէն է՝ Basmadjian 122, Bd. Rochechouart. Paris (18)

ԳՈՐԾԱՐՁՆ ԵՒ ԳԼԽԱԿՈՐ ՄԾԵՐԱՆՈՅ

ԼԵՒՈՆ ՎԵՐՋԻՆ

ԼՈՒՍԻՆԱՆ ԹԱԳԱՌՈՐ ՀԱՅՈՑ

Ընդարձակ և պատկերազարդ երկաթուղւոյ թիւեր Կ. Ս. Բասմաճիանի

Բովանդակութիւնն է. — Լեւոնի ծնողքը, ծնունդը, թագաւորութիւնը, գերութիւնը, ազատութիւնը, Սպանիայի մէջ թագաւորելը, Պարսի հաստատուելը, Լոնդոն երթալը, կրկին Պարսի դառնալը, մահը, թագուածը, կրակը, շերտը, գերեզմանին աւերակը, սովորներուն փոխադրութիւնը, նոր գերեզմանը, եւն. եւն. Այս բոլորը մանրամասն կերպով նկարագրուած պիտի տեսնէ ընթերցողը Լեւոնին իսկական ստորագրութիւնն ու կնիքը կրող վաւերագրերու ընկերակցութեամբ եւ Լատին, Սպանիացի, Յոսանացի, Անգլիացի եւ Հայ պատմիչներու վկայութիւններով:

Գինը կորոշուի սպազրութեան յոտոյ միայն: Տպագրութեան ծախքը հոգացող բարերար մը կը խնդրուի:

Հ Բ Ե Ր Ծ Բ Ա Ր Ե Գ Ո Ր Ծ Ա Ր Ա Ն

ՎԱՐՈՒՄՆԵՐ ՎԻՃԱԿԱԶՆՈՒԹԻՒՆԸ ԿԻՐԱԿԻ 22 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1903

Table with 6 columns of numbers: 10996, 4096, 10863, 11984, 2298, 34; 277, 969, 1242, 1320, 1883, 2321; 3086, 3115, 3507, 3528, 3828, 3859; 4767, 4942, 5458, 6267, 6444, 7077; 7189, 7953, 8227, 10088, 10399, 10502; 10918, 11356, 11604

